

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

entitats
catalanes
d'acció
social

A. La relació de l'Administració amb la realitat social i les entitats que hi treballen

1. La primera urgència social: la prevenció
2. Tots i totes per l'Eficiència – Eficàcia. Agilitat contra la pobresa
3. L'interès general és patrimoni de la ciutadania
4. 2010, quelcom més que una data al calendari
5. Aplicació del Pla de Suport al Tercer Sector Social
6. El marc legislatiu per al desenvolupament dels serveis

B. El model social i econòmic actual

1. Per un capitalisme ètic: prou del principi "ho vull, ho tinc"
2. Per un canvi en el model socioeconòmic: volem una societat més igualitària
3. Implantació de noves lleis fiscals
4. Per una societat més justa

C. Accions concretes per respondre a les demandes socials emergents | Càpsules temàtiques

La problemàtica social que des d'ECAS hem copsat gràcies a la proximitat de la nostra intervenció ens porta a destacar alguns temes que ens preocupen i per als quals a plantegem propostes a través de les càpsules temàtiques que adjuntem a aquest document marc per al diàleg.

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

A ECAS, organització formada per **80 entitats que treballen en l'acció social**, ens preocupen algunes qüestions que condicionen i determinen una societat cada vegada menys cohesionada i amb major grau de vulnerabilitat, en especial per la població atesa per les nostres entitats. **Des de l'experiència del dia a dia i la proximitat** amb la ciutadania volem fer arribar als nostres representants polítics la nostra opinió sobre la realitat social del moment, així com les nostres **propostes derivades de les línies de treball prioritàries** que ja vàrem expressar en el Manifest del I Congrés "Treball i ciutadania", organitzat per ECAS el juliol del 2009.

A) LA RELACIÓ DE L'ADMINISTRACIÓ AMB LA REALITAT SOCIAL I LES ENTITATS QUE HI TREBALLEN

Sintetitzem a continuació els punts que creiem importants que siguin considerats per a una millor coordinació i treball entre tots els agents socials que intervenen en l'acció social:

1. La primera urgència social: la prevenció

Davant la situació de la pobresa de sempre i de les noves formes que avui estan emergint, constatem la mateixa dificultat a l'hora de garantir el treball, l'habitatge i l'aliment. Tenim la temptació de respondre únicament amb mesures pal·liatives i de beneficència per esmorteir el seu impacte, oblidant –ara, quan més falta fa– que el més urgent és establir **mesures preventives que evitin els processos que generen situacions irreversibles vers la marginació i l'exclusió**. Hem d'evitar l'exclusió que es produirà demà a causa de la situació actual.

Reconeixem el valor de la intervenció i la capacitat de resposta de l'Administració davant les necessitats emergents, i constatem que s'ha fet un esforç per impulsar mesures destinades a pal·liar les situacions de pobresa i exclusió que s'han generat amb l'actual crisi, però demanem que les inversions no siguin únicament per crear ocupació en la construcció o sectors econòmics tradicionals, sinó que es contempli la **potencialitat econòmica de l'activitat que genera l'atenció a les persones** i, en conseqüència, es potenciï aquest àmbit d'activitat.

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

Desitgem **respostes estables no conjunturals i amb futur** davant les situacions de marginalitat. En definitiva, volem accions que neixin del reconeixement dels drets individuals, que ens porten a demanar que tota persona pugui exercir el seu dret a un nivell de vida digne, que assegurï la salut i el benestar dels individus i de les famílies. Cal garantir que tota persona accedeixi a l'habitatge, a la seguretat d'uns nivells adequats de renda mínima, i a l'aliment que assegurï la seva correcta nutrició. Alhora, voldríem que no s'actués únicament des d'una perspectiva pal·liativa, que avui amb la crisi s'ha accentuat, sinó que es prioritzin accions preventives en les polítiques socials per tal d'assegurar uns **resultats millors i més estables a llarg termini**.

2. Tots i totes per l'Eficiència – Eficàcia. Agilitat contra la pobresa

Les entitats del tercer sector social sempre hem estat al costat de persones, especialment d'aquelles que pateixen situacions marcades per dèficits que dificulten la seva integració a la societat. Hem assumit reptes per sobre de les nostres possibilitats, hem treballat amb pressupostos escassos, hem après a estalviar, hem buscat l'eficiència, hem respost a les necessitats abans que esdevinguessin irresolubles. Però avui cal **actuar de manera conjunta** –amb l'administració, els agents socials, els poders econòmics i tota la societat– per donar respostes imaginatives, innovadores, diferents, intel·ligents, realistes, pràctiques, eficaces, eficients, directes, valentes i ambicioses.

Demanem de manera especial als poders públics que siguin capaços de **sumar els seus recursos i la seva potencialitat a la flexibilitat i rapidesa de resposta del sector social**. I que, davant situacions d'urgència, sàpiguen agilitzar els processos administratius i eliminar molts dels procediments i la burocràcia que, lluny de permetre arribar més aviat a la persona que ho necessita, dificulten la capacitat de resposta.

3. L'interès general és patrimoni de la ciutadania

Considerem que la veritable coincidència en l'interès general hauria d'apropar més que mai el sector públic i el tercer sector social en la tasca d'assumir cotes de benestar més elevades, d'acord amb la voluntat i la participació de la població.

Desitgem que tots –l'administració, els agents socials i el tercer sector econòmic i social– actuem coordinadament davant les emergències socials del moment actual. I que, gràcies al **redescobriments del valor de les persones com a veritable riquesa**, puguem fer realitat objectius que vénen de lluny però que mai s'han assolit plenament, com la responsabilitat social, l'ocupació plena, la qualitat de vida i la justícia social.

4. 2010, quelcom més que una data al calendari

Participem de la demanda de tot el sector social perquè el **2010, any europeu contra la pobresa**, sigui veritablement un moment per a emprendre polítiques, accions i estratègies que ens permetin resoldre les situacions de precarietat i vulnerabilitat de la nostra ciutadania.

I, en conseqüència, demanem que aquest any s'aconsegueixi que la **despesa mitjana espanyola en protecció social**, que avui

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

representa el 20% del PIB, se situi a l'alçada de la mitjana europea, que és d'un 27% del PIB. En un moment de crisi, si no fem aquest salt ens trobarem amb encara menys recursos per aquest concepte en números absoluts. ECAS considera que no es poden disminuir els recursos per a finalitats socials, sinó tot el contrari: avui hi ha més gent que necessita l'acció de govern per a viure amb les mínimes condicions de ciutadania.

5. Aplicació del Pla de Suport al Tercer Sector Social

Ens congratulem del reconeixement molt positiu del tercer sector social que, per part de l'administració autonòmica, s'ha concretat en un pla de suport a aquest sector.

Demaneu que aquest pla sigui assumit per totes les administracions i que la **pràctica de concertacions i convenis amb les entitats no lucratives** es generalitzi; que les **clàusules socials** estiguin en **tot tipus de contractació pública**, i que les finances de les entitats no es vegin ofegades pel retard en els pagaments de l'administració, o per l'absència de crèdits amb interessos reduïts, adequats a la seva capacitat econòmica. En aquest sentit, considerem urgent la **reforma del tractament de l'IVA** en la contractació pública, que actualment perjudica totes les entitats no lucratives que no es poden deduir aquest impost.

6. El marc legislatiu per al desenvolupament dels serveis

Considerem la importància del marc legislatiu com a instrument per al desenvolupament dels serveis a les persones. Valorant el bon treball legislatiu realitzat en aquest últim mandat, ens preocupa el retard del total desenvolupament de la **Llei de serveis socials** i de la **Llei de l'autonomia personal i la dependència**, per tal que la **universalització dels serveis socials** i l'harmonització d'aquestes dues lleis siguin una realitat. En definitiva, volem que, amb el creixement dels serveis socials i la llei de la dependència, es desenvolupi plenament el quart pilar del nostre Estat del Benestar.

B) EL MODEL SOCIAL I ECONÒMIC ACTUAL

1. Per un capitalisme ètic: Prou del principi "ho vull, ho tinc"

Si algun guany hem d'obtenir de la situació actual, és la capacitat de desvetllar la cara oculta del model econòmic basat en la maximització del benefici individual; de l'enriquiment accelerat, especulatiu, irresponsable i improductiu; del malbaratament dels recursos naturals i comuns; de l'obsolescència planificada dels béns; de la insensibilitat vers les desigualtats; etc. Estem convençuts que tota situació de crisi, si se sap gestionar bé, és un moment d'oportunitats i de renovació, i per això:

Demaneu un **redescobriments de la responsabilitat social compartida**, de l'ètica que sap distingir **la vida i la persona com a finalitats prioritàries**, per sobre del diner, que només l'entendem com a simple mitjà i instrument.

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

2. Per un canvi en el model socioeconòmic. Volem una societat més igualitària

Creiem en un model socioeconòmic diferent a la nostra comunitat. Considerem que la nostra societat, organitzada al voltant dels interessos econòmics, no contempla un canvi de model que ens porti a una organització més harmònica, on tots els homes i dones visquin i treballin en igualtat de condicions. És hora ja de **regular els espais de la vida de la ciutadania** perquè sigui una realitat la **conciliació entre la família, la vida personal i el treball**. Cal repensar els nostres horaris socials i laborals, és necessari crear nous serveis per a la infància i la família, cal potenciar la presència femenina en els llocs de responsabilitat. En definitiva, és imprescindible un canvi social i cultural que estem molt lluny d'aconseguir.

ECAS treballa per la millora de la qualitat de vida i pel benestar de la població, i aquest objectiu es fonamenta en el principi bàsic de la **igualtat entre totes les persones** del nostre planeta. No es pot acceptar cap raó que justifiqui la discriminació, la marginació o l'expulsió d'un o altre col·lectiu o persona de la nostra comunitat.

La societat ha creat uns models culturals i unes pràctiques que predeterminen uns rols i funcions als homes i les dones, que res tenen a veure amb les competències i capacitats de cadascú. Al món del treball han estat massa habituals les pràctiques discriminatòries per raó de gènere, que han barrat les vies de promoció personal a moltes dones.

ECAS, preocupada per aquestes qüestions, ha realitzat un estudi sobre la conciliació de la persona i la família amb el treball que ens ha permès conèixer millor la realitat dels treballadors i treballadores de les nostres entitats, i desitgem continuar treballant en aquesta línia, impulsant entre les nostres organitzacions plans d'acció amb mesures concretes per aconseguir la veritable conciliació que permeti una clara millora de la qualitat de vida per a tothom.

Voldriem que aquest desig es fes extensiu a tota la societat i que en un futur pròxim esdevingués una pràctica habitual i palpable.

3. Implantació de noves lleis fiscals

Valorem la necessitat d'una acció decidida en favor de noves lleis fiscals. Avui es precisa una major corresponsabilitat de la societat; tot ciutadà té quelcom a fer davant les desigualtats socials, i per això és necessari impulsar una **major conscienciació entre la població**. Alhora, cal articular una **normativa sobre mecenatge** que contempli beneficis fiscals, avui quasi inexistent i molt lluny dels models europeus, amb la finalitat d'**incentivar aportacions per a la construcció d'una societat més solidària i més equitativa**.

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

4. Per una societat més justa

UNA SOCIETAT ON CAP ATURAT ESTIGUI SENSE OCUPACIÓ

La manca de dinamisme del mercat de treball, que lluny de generar ocupació està incrementant l'atur, afecta de manera especial les persones més vulnerables que formen part dels col·lectius amb què treballen les entitats d'ECAS. En una situació de crisi, la pèrdua de guanys econòmics fa perdre de vista també que **el bé social que cal produir no és altre que el mateix treball**, entès com la **veritable riquesa** que cal cobejar **per donar oportunitats de reeixir a tota la ciutadania**.

Volem trencar el procés de perdre les regnes de la pròpia vida; volem que la prestació d'atur, els ajuts, les beques i la formació siguin oportunitats transformadores per arribar a garantir el dret al treball. I que els ajuts no contributius, com és el cas de la PIRMI, no siguin la mera continuació del fracàs de la prestació d'atur esgotada, sinó el rescat especialitzat que ha de sostenir la motivació i la promoció del desenvolupament personal dels més desafavorits.

Hi ha grans oportunitats de generació de llocs de treball que només necessiten la sana ambició, generosa i compromesa, per **fer realitat** tot allò que prometen **les noves Lleis de Serveis Socials, de l'Autonomia personal i de la Dependència, o de la Infància**.

UNA SOCIETAT QUE NO CONVERTEIXI EN IL·LEGALS ELS QUE AHIR EREN PRODUCTIUS

És especialment preocupant la situació dels **immigrants** que pateixen les **pitjors condicions del mercat de treball**. Els seus contractes han estat el més precaris, amb jornades parcials i un elevat grau de temporalitat, i aquest major vulnerabilitat avui els aboca a ser els primers en quedar-se sense feina. Aquesta realitat s'agreuja encara més per la **desigualtat en els drets que poden exercir**, que els empeny a la clandestinitat, la pobresa i la marginalitat.

Les modificacions del Reglament d'Estrangeria al darrer Consell de Ministres són una bona notícia, ja que pal·lien en part la situació d'irregularitat sobrevinguda dels aturats immigrants.

UNA SOCIETAT AMB MAJOR INVERSIÓ EN ELS JOVES

L'increment de l'anomenat fracàs escolar combinat amb la precarietat o dificultat d'accés al mercat laboral per part dels joves ens dibuixa una trajectòria cap a la marginalitat, marcada pels dèficits personals i contextuals que impedeixen el seu procés d'autonomia i creixement, frustrant la seva emancipació personal.

Les entitats d'ECAS volem cooperar amb el govern de Catalunya, amb els empresaris i amb els sindicats, per **potenciar polítiques innovadores, flexibles, preventives, de proximitat**, que

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

impedeixin que els nostres joves esdevinguin el gruix demogràfic dels futurs pobres estructurals.

Per últim, volem deixar constància del nostre oferiment per col·laborar amb els representants polítics del nostre país a fi de construir aquesta societat més justa i igualitària que tots desitgem, i amb la que ens sentim compromesos.

C) ACCIONS CONCRETES PER RESPONDRE A LES DEMANDES SOCIALS EMERGENTS | CÀPSULES TEMÀTIQUES

- Càpsula 1 | Ple desenvolupament i harmonització de les lleis socials: Serveis Socials, Dependència, Infància, Violència masclista, Acollida...
- Càpsula 2 | Més recursos per a l'acció social a Catalunya: Transferència a la Generalitat del 50% de l'IRPF per a finalitats socials.
- Càpsula 3 | Millor gestió i finançament de les entitats socials: Règim de concert, accions transversals entre departaments, gestió unificada i racionalització dels processos administratius.
- Càpsula 4 | Una renda mínima adequada, que no estigui per sota del salari mínim interprofessional
- Càpsula 5 | Polítiques integrades des dels àmbits social i de la salut: Atenció integral de les persones amb sida o malalties terminals.
- Càpsula 6 | Lluita contra la pobresa: Arribar al nivell fixat en l'estratègia de Lisboa, on es parla de no superar el 10%.
- Càpsula 7 | Una alimentació adequada: Dret reconegut, no sempre efectiu.
- Càpsula 8 | Accés a l'habitatge: Polítiques que facilitin l'accés a l'habitatge a persones amb dificultats.
- Càpsula 9 | Menors estrangers no acompanyats: Criteri únic per al diagnòstic de l'edat, major col·laboració consular i manteniment d'una xarxa de recursos residencials i de suport sociolaboral que els permeti tirar endavant un projecte de vida.

Propostes d'ECAS als partits polítics en relació a les properes eleccions al Parlament

- Càpsula 10 | La nova societat plural: Construir una societat igualitària entre dones i homes .
- Càpsula 11 | Protecció de les dones maltractades: accés prioritari a la formació de les dones que han patit o pateixen violència de gènere.
- Càpsula 12 | Prioritat a les dones víctimes de violència de gènere en l'accés a l'habitatge protegit i a la formació ocupacional.
- Càpsula 13 | Atenció integrada a les famílies: Una via per a la prevenció.
- Càpsula 14 | Polítiques socials, formatives i d'ocupació per als joves: Accions i programes que ajudin a aquells que més dificultats tenen per a incorporar-se al mercat laboral.
- Càpsula 15 | Participació del tercer sector en l'àmbit de l'execució penal: Corresponsabilitat com a dinàmica relacional que es tradueixi en la intervenció de les entitats més enllà de l'execució de programes, en el disseny de les polítiques socials.
- Càpsula 16 | Més mesures penals alternatives: Evitar la paradoxa social de les polítiques d'alta seguretat, que fan que la taxa d'encarcerament sigui més alta que la taxa de criminalitat.
- Càpsula 17 | Mediació intercultural als centres penitenciaris catalans: Eina innovadora, eficient i pràctica per fomentar la convivència.
- Càpsula 18 | Programes extra-penitenciaris: Una reinserció social efectiva i eficaç.

Lleis socials, desplegament i harmonització

Per unes polítiques socials que potenciïn una intervenció social que respongui a les necessitats de la nostra societat

Marc legal

Aquesta legislatura ha estat molt rica en la creació d'un marc legal ampli amb la promulgació de lleis socials estatals i autonòmiques –d'infància, serveis socials, violència de gènere, acollida, autonomia personal i dependència, entre d'altres- i la signatura de diferents pactes –d'educació, habitatge, immigració– cosa que representa una millora en el reconeixement de drets per a la ciutadania.

La realitat que copsem

Moltes d'aquestes lleis no s'han desplegat plenament i, per tant, estem en una situació d'indefinió del nostre marc legal, amb la creació de moltes expectatives que avui no es duen a terme. Reconeixem la riquesa normativa, però lamentem la lentitud en la seva aplicació.

Propostes de futur: per un desplegament de les lleis socials promulgades

1. **Llei de Serveis Socials.** Fer realitat el reconeixement de la universalització dels serveis de forma gratuïta igualant-los amb els altres pilars del nostre Estat del benestar. Dur a terme el seu desplegament mitjançant catàlegs de serveis, un model concertació, ràtios, funcions i coordinació dels professionals...

2. **Llei d'autonomia personal i de la dependència.** La creació de l'Agència de la Dependència per a la coordinació dels àmbits de Salut i Serveis Socials i el món local. Més recursos i major rapidesa en resoldre el procés i pagament amb retroactivitat, coordinació entre serveis socials i sanitaris.

3. **Harmonització de la Llei de Serveis Socials i la Llei d'autonomia personal i dependència.** Revisar urgentment els articulats per tal que les dues lleis no entrin en contradicció entre elles.

4. **Llei de la Infància i Adolescència i Llei d'Acollida.** Desplegar amb recursos suficients aquestes dues lleis recentment aprovades.

5. **Compliment dels pactes signats,** que aquests no siguin oblidats pels diferents departaments, es portin a terme polítiques integrals i transversals, i que tots els signants es corresponsabilitzin de la seva participació i actuació corresponent.

Més recursos per l'acció social a Catalunya

Per una major inversió econòmica en polítiques socials, més necessàries en temps de crisi

Un dret reconegut

La promulgació del nostre Estatut ens obria l'esperança de disposar de majors ingressos per al desenvolupament de les polítiques socials per a construir una societat més inclusiva i amb major cohesió social.

Els fets

La retallada de transferències de l'Estat a Catalunya, la disminució de la partida per a la immigració, la negació del traspàs del 50% de l'IRPF i la crisi econòmica ens aboquen a una situació de manca de recursos que pot significar la congelació o inclús la reducció de polítiques socials quan són més necessàries.

Els recursos són menors i les demandes s'han incrementat. Les entitats busquen noves alternatives per a respondre a les necessitats emergents. Actuen amb major eficàcia i eficiència, innoven per a rentabilitzar esforços i tenen capacitat per generar més recursos, però aquests esforços no sempre són suficients davant les necessitats socials.

Propostes de futur

1. Demanar a l'estat espanyol:

- a. **El traspàs a Catalunya del 50% dels fons del 0,7% de l'IRPF** per a fins socials. En cas contrari, que sigui acceptat, com a mínim, el percentatge equivalent a la seva població.
- b. **El percentatge corresponent de la seva aportació a Catalunya** segons els termes fixats la Llei de l'autonomia personal i de la dependència.

2. **Una nova Llei de Mecenatge** que reconegui beneficis fiscals amb l'objectiu d'incentivar les aportacions privades en projectes socials.

3. **La promulgació de noves polítiques fiscals que gravin les grans fortunes i els grans beneficis**, que les rendes del patrimoni es gravin de la mateixa manera que les del treball.

4. **Polítiques financeres i creditícies que permetin a les entitats socials desenvolupar la seva tasca social:** finançament plurianual, concertació amb les entitats, sistema *confirming*, pagaments a 30 dies, crèdits preferents avalats per ICF, facilitats per a inversions de les entitats...

Millor gestió i finançament de les entitats socials

Mesures per superar les grans dificultats de les entitats socials que treballem en la prestació de determinats serveis

Subvencions

1. **Impuls del règim de concert econòmic** o, en el cas que no sigui possible, de convenis plurianuals que eliminin la incertesa de l'actual règim de subvencions de caràcter anual.
2. **Avançament de l'import total o parcial de les subvencions** a partir del moment de la resolució.
3. **Justificació adequada dels imports concedits.** Actualment, en alguns casos i a partir d'un determinat import, s'ha de justificar el 100% del projecte encara que la subvenció s'atorgui per percentatges més petits.
4. **Justificació més àgil i adequada a les noves tecnologies.**
5. **Major coordinació entre els diferents departaments d'un mateix organisme.** Per exemple, a l'hora de justificar un projecte la Generalitat sol·licita el mateix document original des de dos departaments diferents. Això implica retards en el cobrament de la subvenció, ja que fins que no es presenten tots els documents –impossibilitat pel fet que la pròpia administració els té al seu poder en un altre departament– no es considera que s'ha justificat correctament i, conseqüentment, no es paga.

Finançament

1. **Millora de l'accés al finançament per a les entitats socials** a partir d'incentius a les entitats financeres o línies d'aval de l'Institut Català de Finances que facilitin l'accés de les entitats socials al crèdit.
2. **Més fàcil accés a finançament públic**, per exemple a través de l'Institut Català de Finances.

Homologació i registre de serveis

1. **Utilització de criteris d'intervenció social** en l'homologació i registre de determinats serveis.
2. Actualment, les persones en situació d'exclusió social i vulnerabilitat corren el risc de quedar fora de la Cartera de Serveis Socials. És necessària una **especialització més exhaustiva que reculli tota la tipologia**, o bé una **descripció més generalista** d'aquests serveis.

Coordinació entre administracions

Cal dotar el Consorci de Serveis Socials de Barcelona de competències perquè esdevingui l'únic interlocutor en situacions que actualment queden a cavall entre les administracions locals i la Generalitat.

Una renda mínima adequada

Per fer efectiu el dret a una vida digna, reconegut per la legislació europea i ratificat per la llei catalana de prestacions econòmiques

Un dret reconegut

Una recomanació de la **Comissió Europea** del 3 d'octubre del 2008 exhorta als estats membres a assegurar pels seus ciutadans uns ingressos adequats que reconeixin "el **dret bàsic** a tenir accés a les fonts i l'assistència social suficient per poder portar una vida que sigui compatible amb la **dignitat humana**, i que constitueixin una forma **consistent per combatre l'exclusió social**".

Correspon, doncs, a cada estat establir els nivells o topalls d'aquesta adequació. En el **cas espanyol**, les pensions no contributives i la major part de les pensions que es perceben, especialment les de viduïtat, **no asseguren el nivell de vida digne** a les persones que recull la Carta de la UE sobre els drets fonamentals.

Catalunya, a partir de les seves competències en matèria d'assistència social, va creure necessari tenir els seus propis instruments d'adequació, i així ho va expressar en la Llei de Prestacions de Caràcter Econòmic 13/2006, on **es reconeix la possibilitat d'accés a altres beneficis o ajuts complementaris** que permetin assegurar el principi de suficiència recollit en l'article 41 de la Constitució espanyola.

Renda mínima

La quantia de determinades pensions fa molt difícil al nostre país poder disposar d'unes condicions mínimes per a viure. Considerem molt important, una **revisió acurada i realista de l'indicador** de renda de suficiència de Catalunya (IRSC) **amb l'horitzó d'arribar a una renda mínima adequada**.

Propostes en polítiques de prestacions

1. Increment dels recursos humans i econòmics lligats al PIRMI, ja que es constata un augment dels endarreriments en la tramitació de les ajudes.

2. Concessió de les ajudes actuals del PIRMI per membres i no per unitats familiars, com es fa en l'actualitat. Això provoca que aquestes ajudes siguin molt poc eficients ja que els complements que es donen són del tot insuficients en el cas de les famílies més nombroses.

3. Ple compliment de la Llei de Prestacions Socials de Caràcter Econòmic. En el cas de les persones amb les quals treballem creiem molt important una aplicació generosa de l'art. 21 de la Llei que es refereix a pensionistes de la modalitat no contributiva per invalidesa o jubilació. Amb unes ajudes adequades, i amb un acompanyament proper per part dels serveis socials públics i d'entitats no lucratives, es pot aconseguir la millora del nivell d'autonomia i de dignitat d'aquest tipus de persones.

4 Les urgències socials, previstes en l'art 30 i gestionades pels ajuntaments, considerem que tenen un paper fonamental en determinades situacions de crisi. Creiem que han de tenir un **caràcter preventiu**, per evitar situacions que portin a un trencament irreversible en les condicions de vida de les persones.

Polítiques integrades des dels àmbits social i de la salut

La persona en la seva individualitat experimenta la interrelació dels factors socials i de la salut que determinen el seu benestar

Un dret reconegut

El nostre model d'Estat del benestar, que es fonamenta en la Constitució espanyola i l'Estatut de Catalunya, reconeix el dret de la persona a ser atesa per als serveis públics. El Tractat de Lisboa va fixar un conjunt d'estratègies per a lluitar contra l'exclusió: la inserció social, les pensions, l'atenció sanitària, el vincle entre les polítiques de protecció social i ocupació, i la racionalització i reorganització de la cooperació política en el diferents aspectes de la protecció social per tal de generar millors sinèrgies entre el diferents camps d'acció de la protecció social.

Els fets

Avui en dia hi ha descoordinació entre els serveis socials i els sanitaris. Les persones que es troben en situació d'exclusió o els sense papers no tenen ple accés al sistema sanitari, malgrat que la llei els reconeix aquest dret.

L'entrada de les persones en situació d'exclusió al sistema sanitari és a través dels serveis d'urgències i sense un seguiment mèdic posterior de la seva situació, produint-se multiplicitat d'ingressos a urgències. A la ciutat de Barcelona el 79,2% de les persones sense llar pateix trastorns crònics i la taxa de cobertura sanitària entre els sense sostre és de només el 45%. Es donen situacions greus de malalts terminals (SIDA) que es troben en situacions d'exclusió i que no son tractats de forma integral segons la seva especificitat definida per la pluralitat de problemàtiques.

Propostes de futur

1. **Incorporar l'atenció integral a les persones en l'àmbit social i sanitari** garantint una intervenció i seguiment coordinat entre els professionals d'ambdós àmbits.

2. **Elaborar Plans Individuals d'Atenció Integral (PIAI)** entre els professionals de la xarxa social i sanitària, garantint la participació de la persona afectada.

3. **Establir sistemes de transició d'un sistema a l'altre** per evitar que persones que pateixen exclusió es vegin doblement excloses pel sistema sanitari.

4. **Reorganitzar els serveis existents i dissenyar nous serveis en resposta a les necessitats de l'individu des de l'àmbit social i sanitari.** Cal crear centres d'atenció sanitària i social integral per a malalts en situació de necessitat una cura de llarga durada, com pot ser el cas dels malalts de SIDA.

5. **Canviar el concepte dels professionals en relació a la col·laboració i coordinació interdisciplinària,** és imprescindible formar als professionals i establir els protocols corresponents per a que sigui una realitat el treball transversal entre lo social i sanitari. Es necessari una intervenció integral, accessible i amb continuïtat.

Lluita contra la pobresa

2010 Any europeu contra la pobresa i estratègia de Lisboa a complir el 2020

Un dret reconegut

El nou Estatut d'Autonomia expressa la voluntat que Catalunya sigui una societat inclusiva i cohesionada. L'article 24 de l'Estatut estableix: "Les persones o famílies que es troben en situació de pobresa tenen dret a accedir a una renda garantida de ciutadania que els asseguri els mínims d'una vida digna". Es fa esment a la protecció de les persones i les famílies, a la perspectiva de gènere i a la cohesió i benestar social. L'article 42 compromet als poders públics "a vetllar per la plena integració social, econòmica i laboral de les persones i dels col·lectius més necessitats de protecció, especialment dels que es troben en situació de pobresa i risc d'exclusió social".

Fets

L'Any Europeu contra la pobresa del 2010 en plantejava la seva eliminació, però la realitat ens mostra que contràriament al seu plantejament s'està incrementant el volum i apareixen nous col·lectius que entren a aquest cercle del qual és molt difícil sortir. L'estratègia de Lisboa parla de reduir la pobresa al 10% l'any 2020, ara no poden tornar a fracassar.

Propostes de futur

1. **Cal aconseguir l'Índex de Suficiència a Catalunya**, aplicant la Llei de prestacions econòmiques (2006) per a complementar les pensions no contributives.
2. **Aplicació del Pla d'Inclusió**. Cal instrumentalitzar recursos i indicadors per al seu desenvolupament amb la col·laboració de les entitats no lucratives en la seva planificació, execució i avaluació.
3. **Potenciar l'Observatori de la pobresa**, per tal de poder disposar d'un instrument adequat per al coneixement de la realitat, amb dades actualitzades i comparables amb la resta d'Europa.
4. **Mesures d'urgència durant la crisi**. Calen mesures ràpides per pal·liar situacions conjunturals que evitin que nous col·lectius caiguin en la pobresa, sense oblidar el caràcter preventiu de l'acció política, que pot evitar situacions de major gravetat.

Una alimentació adequada

Un dret aparentment cobert, però amb moltes mancances que afecten la salut dels més vulnerables

Un dret reconegut

El dret a l'alimentació és un dret bàsic reconegut per la Declaració Internacional dels Drets Humans en el seu article 25, juntament amb altres drets bàsics: "Tota persona té dret a un nivell de vida adequat que li asseguri, a ella i a la seva família, la salut i el benestar, **i en especial l'alimentació**, el vestit, l'habitatge, l'assistència mèdica i els serveis socials necessaris". Aquest dret és explícitament reconegut en la constitució de molts països —precisament per la precarietat del seu compliment—, mentre que malauradament en altres no és ni reconegut, ni satisfet. En el cas d'Europa, i en general dels països que anomenem "desenvolupats", es tracta d'un dret que s'inclou a l'hora d'assegurar una renda mínima que en permeti la seva satisfacció.

Alimentació i sensellarisme

Moltes de les persones sense llar no tenen accés a una alimentació adequada. Els que es troben en una situació de més exclusió no poden recórrer als recursos habituals que ofereixen tant les administracions com les entitats socials. Als que disposen d'un cert seguiment sí que se'ls orienta vers les diferents possibilitats existents, i algunes entitats utilitzen recursos propis per satisfer aquesta necessitat. Els problemes de nutrició agreugen la salut, ja de per sí precària, d'aquestes persones, que necessitarien uns hàbits i unes pautes d'alimentació molt determinades. Es tracta d'un dret que, tot i estar aparentment cobert, presenta moltes mancances. Prova d'això és el fet que són moltes les entitats que ofereixen anualment milers d'àpats, mentre tramiten l'accés als recursos públics saturats i amb llistes d'espera.

Propostes en alimentació

- 1. Ampliació de les places de menjadors socials** i, sobretot, ampliació del servei al sopar. Un àpat al dia no garanteix una alimentació equilibrada, la situació s'agreuja en el cas de persones amb necessitats especials.
- 2. Ampliació del servei d'alimentació a domicili.** Moltes persones grans no poden desplaçar-se ni als menjadors socials ni als restaurants. Caldria detectar aquests casos i cobrir les necessitats de les persones amb seriosos problemes de mobilitat mitjançant el servei d'alimentació a domicili.
- 3. Increment del nombre de beques menjador.** En una situació de crisi com l'actual, la competència pels recursos genera fortes tensions. Cal augmentar la quantitat de beques menjador destinades a famílies que estan passant greus dificultats econòmiques.

Accés a l'habitatge

Un dret bàsic reconegut, però amenaçat per la crisi immobiliària que aboca a l'exclusió residencial

Un dret reconegut

El dret a l'habitatge és un dret inclòs en tractats internacionals com la Declaració Universal dels drets humans, el Pacte internacional de Drets Econòmics, Socials i Culturals i la Carta Social Europea revisada. També té el seu reflex en les legislacions nacionals dels països europeus, la majoria dels quals inclou el dret a l'habitatge en les seves lleis i Constitucions. Aquest és el cas de la Constitució Espanyola, que el recull en el seu article 47, i de l'Estatut d'Autonomia, en l'article 26.

Habitatge i sensellarisme

Hi ha molts factors de risc que desencadenen la situació de les persones sense llar, però el més transcendental és la simple disponibilitat i assequibilitat d'una vivenda digna i adequada. La situació immobiliària espanyola i catalana fan que aquest factor de risc s'estigui incrementant, i que siguin moltes les persones abocades a allò que s'ha anomenat 'exclusió residencial'. Considerem molt important, per evitar un futur creixement del fenomen "sense llar", potenciar noves mesures alternatives ni que sigui en règim de lloguer i a un preu molt reduït

Propostes en polítiques d'habitatge

1. Assessorament en matèria d'habitatge. Ajudar a una persona a que entengui els seus drets i recursos pot ser un pas vital per a superar una situació de sensellarisme. I és que sovint moltes de les persones que formen part dels col·lectius més vulnerables i amb major necessitat de suport són les que menys saben on i com obtenir-lo.

2. Prevenició dels desnonaments. Caldria fer efectiu el compromís recollit en el Pacte Nacional de l'habitatge de crear l'Observatori de l'Habitatge i la segregació urbana, amb els recursos necessaris per a "poder detectar persones en situació de precarietat econòmica, i advertir els organismes administratius competents perquè actuïn amb la màxima celeritat i evitar així potencials desnonaments".

3. Reformular el paper dels centres d'allotjament temporal. L'alberg hauria de ser el lloc des d'on trobar solucions alternatives per a aquells usuaris que hi porten residint un temps determinat. Tampoc poden considerar-se com solucions permanents l'allotjament en pensions o en hostals, tant pel cost que suposen com també per les característiques d'aquest tipus d'allotjament.

4. Garantir un habitatge digne d'inclusió. Ni les solucions de pisos de lloguer ni les de pisos en propietat, tot i que puguin ser oferts en condicions públiques molt favorables, acostumen a ser solucions vàlides per a aquelles persones que ja es troben en situació d'exclusió o de vulnerabilitat extrema. Creiem, en aquest sentit, encertada la referència que en un dels capítols del Pacte nacional per a l'habitatge es fa a l'objectiu de "garantir un habitatge digne per a les persones mal allotjades o sense sostre".

5. Aprendre d'altres experiències legislatives europees. És necessari, en aquest camp com també en altres relacionats amb polítiques econòmiques i socials, mirar allò que es fa en altres països dins la UE com França, Escòcia o Finlàndia.

Menors per passaport, majors per fiscalia

Dret reconegut

L'article 35.3 de la *Llei Orgànica 4/2000 sobre drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social* estableix que **les proves radiològiques es practicaran únicament en el cas de no poder determinar la minoria d'edat** d'una persona. Per tant, no s'haurien d'efectuar quan existeix documentació en vigor del país d'origen que acrediti la minoria d'edat de l'estranger. D'altra banda, l'**interès superior del menor** és el principi que ha de regir les actuacions públiques, tal com ho estableixen la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència; l'article 40.3 del nou Estatut d'Autonomia de Catalunya, i la Convenció sobre els Drets dels Infants de les Nacions Unides, de 20 de novembre de 1989.

Indefensió dels menors estrangers no acompanyats

Malgrat el que estableix la llei, i a pesar del fet que els joves immigrants no acompanyats –procedents sobretot de l'Àfrica subsahariana– arriben a Catalunya amb documentació (passaport) que certifica la seva condició de menors d'edat, darrerament ens trobem davant d'un **ús abusiu de proves radiològiques amb marges d'error massa amplis** com per dotar-les de total validesa. La situació d'aquest joves sovint desemboca en indefensió quan, davant el dubte, la fiscalia els declara majors d'edat basant-se en proves òssies.

Un cop declarada la majoria d'edat, els joves són immediatament **exclusos dels sistemes de tutela i protecció**, la qual cosa fa que quedin desemparats, sovint sense xarxa familiar ni possibilitats d'obtenir treball o vivenda digna. En molts casos, l'única opció possible és el carrer, amb el **risc d'exclusió social** i deteriorament de la situació personal que això suposa.

La situació d'ambigüitat per l'edat incerta d'aquests joves els perjudica doblement, ja que hi ha determinats recursos accessibles per als majors d'edat que també els són negats, ja que el criteri prevalent per a la seva concessió és l'edat del passaport. Es dona la paradoxa que, en ser **menors per fiscalia i majors segons el passaport**, se'ls neguen tots els recursos existents.

Propostes de futur

L'Administració catalana ha de definir un **criteri únic per al diagnòstic de l'edat** dels joves que arriben al nostre país. En cas de dubte documental, l'Administració ha d'exercir la **tutela cautelar** i donar cobertura segons el sistema de protecció de menors.

Quan es dubti de la legalitat de la documentació del país d'origen, a partir de la denúncia cal que hi hagi **col·laboració consular** per a la detecció de majors d'edat.

Cal mantenir una **xarxa de recursos residencials i de suport sociolaboral** que impedeixi que els joves acabin vivint al carrer. Se'ls ha de permetre iniciar o continuar processos d'inserció orientats a l'assoliment de l'autonomia personal.

Una societat més igualitària entre dones i homes

Per la igualtat d'oportunitats

Un dret reconegut...

La nostra Constitució i l'Estatut català reconeixen la igualtat de drets entre les dones i els homes.

.. que no es fa efectiu

La realitat de la nostra societat no evidencia aquest dret reconegut. Es constata que en els llocs directius i d'alta responsabilitat les dones estan infrarepresentades, perquè les seves carreres professionals estan sotmeses a molts condicionaments que dificulten el seu creixement professional.

Les jornades parcials les ocupen majoritàriament les dones, i els salaris que cobren les dones en llocs equiparables són més baixos.

La càrrega de la responsabilitat de la cura dels membres de la família recau majoritàriament en les dones i la conciliació s'entén sovint com un problema femení, i no com una qüestió que afecta i requereix la implicació de tota la societat.

Propostes de formació ocupacional

1. Cercar l'**equitat de gènere en les organitzacions**, identificar aquelles accions que han de permetre aconseguir-la. Necessitem un nou model social que defensi aquesta equitat i determini noves maneres d'organitzar-se i de relacionar-se. En l'àmbit laboral, cal optimitzar la flexibilitat en raó de les necessitats de les persones, facilitar el compliment de la jornada laboral establerta i fomentar la promoció interna igualitària.

2. Implementar **mesures de conciliació** en tots els àmbits de la societat. Introduir mesures concretes que permetin una millor distribució del temps laboral i personal, així com impulsar canvis en l'ús del temps i desenvolupar serveis públics que facilitin l'equilibri en la distribució del temps, en igualtat de condicions per a dones i homes.

3. Oferir **ajuts econòmics i de suport tècnic** a les organitzacions empresarials i del tercer sector que desitgin implementar **plans d'igualtat** i de conciliació.

4. Ampliar l'actual normativa de **permisos o excedències** per maternitat i paternitat.

5. Incorporar els **principis d'igualtat a les escoles** d'una manera més decidida, per tal de que aquest valor s'interioritzi al llarg del procés de desenvolupament de la persona. L'educació ha de contribuir a que tota la població adquireixi un llenguatge adequat i compartit, a fi i efecte de que fructifiqui una nova manera de relacionar-se i de col·laborar, inqüestionable ja des de la infància.

Prioritat a la formació ocupacional de les víctimes de violència masclista

Un dret que en la pràctica sovint no es reflecteix

Un dret reconegut

A la Llei 5/2008 del dret de les dones a eradicar la violència masclista s'especifica: "El Govern de la Generalitat garantirà la **formació ocupacional a les dones que pateixen o han patit qualsevol forma de violència masclista** i adoptarà les mesures necessàries per a facilitar la seva ocupació, si cal, per assolir la seva recuperació econòmica. L'administració pública competent haurà d'establir subvencions a la contractació del col·lectiu de dones en aquests casos, promoure la signatura de convenis amb empreses i organitzacions sindicals per facilitar la seva reinserció laboral i establir ajuts directes i mesures de suport (amb un seguiment tutorial personalitzat del seu projecte) a les dones que es constitueixin en treballadores autònomes. Tots els programes de formació ocupacional i inserció laboral que desenvolupi el Govern de la Generalitat inclouran amb **caràcter prioritari les dones que pateixen o han patit violències**".

La prioritat no es fa efectiva

Tot i l'existència, dins els programes d'ocupació del Departament de Treball, d'accions específiques que tenen en compte el reconeixement del dret prioritari a l'accés a la formació de dones que han patit o pateixen violència masclista, aquest dret **no es reconeix en la pràctica**. Els programes de formació ocupacional i d'igualtat d'oportunitats del Departament de Treball no inclouen com a **requisits d'accés** als cursos una **discriminació positiva** cap a les dones que han patit violència.

Propostes de formació ocupacional

1. **Polítiques d'acostament a les dones**. Quan una dona decideix reprendre la seva vida de forma autònoma després d'un període en què ha patit —o mentre encara pateix— violència masclista, cal facilitar-li totes les eines disponibles i tenir en compte la seva situació de vulnerabilitat. Sovint, l'estat físic i emocional no li permet desplaçar-se al centre formatiu en l'horari determinat, o per la seva situació d'aïllament no rep la informació necessària per accedir a aquesta formació quan s'obre el període de selecció.

2. **Prioritat a les dones que han patit violència**, tal com preveu la llei, i **reserva d'un determinat nombre de places** per al curs o acció per a la orientació i formació laboral en cadascun dels períodes de selecció.

3. **Puntuació addicional en la concessió de subvencions** per realitzar accions que fomentin l'ocupació a aquelles **entitats que atenguin a dones en situació de violència masclista**. Les insercions laborals assolides amb dones que han patit violència s'hauria de valorar en major mesura a l'hora d'avaluar els resultats i l'impacte dels cursos.

Prioritat a les dones víctimes de violència de gènere en l'accés a l'habitatge protegit

Un dret reconegut en la reconstrucció de la vida de les dones que han patit violència de gènere

Un dret doblement reconegut

Lleis com la Constitució espanyola de l'any 1978 reconeix, en el seu article 47, el dret a l'habitatge per a totes i tots els ciutadans espanyols. Recull un dels drets fonamentals de les persones: "Todos los españoles tienen derecho a disfrutar de una vivienda digna y adecuada. Los poderes públicos promoverán las condiciones necesarias y establecerán las normas pertinentes para hacer efectivo este derecho...".

Altres lleis posteriors vénen a reforçar el dret a la protecció específica d'alguns col·lectius més vulnerables de la nostra societat, com ara les dones que han patit violència de gènere: la Llei de Mesures de protecció integral contra la violència de gènere de l'any 2004, o la del Dret a eradicar la violència masclista del 2008, així ho estableixen.

Un dret que no s'està exercint

Si bé en la legislació està reconeguda la prioritat de les dones que han viscut situacions de violència masclista a l'hora de fer ús del dret a l'habitatge, aquestes sovint es troben que no tenen garantit l'accés a un habitatge de protecció oficial amb unes condicions òptimes que els permetin reorganitzar la seva vida fora de la relació de violència. En alguns casos, la dona es veu obligada a compartir pis amb altres persones, i en ocasions fins i tot ha de retornar amb l'agressor per proporcionar a les seves filles i fills un sostre sota el qual viure.

Propostes de futur

1. Que l'administració disposi d'una bossa d'habitatges de lloguer de protecció oficial per donar resposta a aquelles dones en situació de violència que necessitin un habitatge.
2. Facilitar formació i informació a les i els professionals que atenen les dones víctimes de violència masclista sobre els drets que es contemplen a la Llei, així com sobre la manera de fer les accions adequades perquè aquests drets es compleixin.
3. Dur a terme campanyes informatives per a la població en general que garanteixin que les dones que ho puguin necessitar coneguin els procediments per sol·licitar un pis de protecció oficial i els ajuts per al lloguer que estableix la llei.

Atenció coordinada a les famílies

Per garantir una atenció eficaç i eficient a les famílies en contacte amb diversos serveis de la xarxa de serveis socials

**Eficiència i
eficàcia en
l'atenció a les
famílies
multiassistides**

Els equips que gestionen els programes i serveis d'atenció a les famílies que mantenen un contacte continuat amb elles constaten que les dinàmiques i maneres de funcionar dels usuaris i usuàries són molt diverses i que, alhora, hi ha famílies que són ateses de forma simultània per diferents serveis.

Ens trobem, per tant, amb l'existència d'una casuística diversa de **famílies multiassistides**. Cada servei assistencial disposa de la seva pròpia informació, concretada en bases de dades, expedients, memòries i diversos arxius generats per l'experiència de treball quotidià.

El mateix succeeix als serveis i departaments competents de l'Administració.

Partint d'aquesta realitat, la **dispersió i constant ampliació de la informació** que es té sobre les famílies multiassistides dificulta el treball tècnic i administratiu dels professionals que intervenen en la seva assistència.

Per altra banda, la dificultat de les famílies per identificar i comunicar-se amb els serveis pertinents en cada circumstància esdevé una altra qüestió problemàtica de cara a prestar-los l'atenció idònia. Aquesta dificultat i la dispersió esmentada poden comportar, a més, que les famílies estableixin determinats acords amb serveis que no són els adients i que, en última instància, no són operatius per a ningú i prolonguen la vinculació dels usuaris a la xarxa de serveis.

**Propostes
de futur**

1. Elaboració de **protocols que defineixin procediments globals de coordinació entre els serveis i l'Administració**, així com els **específics de coordinació entre els serveis i l'Administració competent en cada àrea** o situació concreta d'atenció a les famílies.
2. Elaboració de **protocols que defineixin procediments de coordinació entre els diferents serveis** que treballen amb una mateixa família.
3. Creació d'una **base dades unificada** que reculli tota la informació de què disposen els diversos serveis.
4. Creació i potenciació d'un **registre unificat o 'finestreta única'** que reculli la informació pertinent relativa a les famílies. Hi haurien de tenir accés només aquelles persones o serveis competents en cada cas.
5. **Formació dels professionals** en l'atenció integrada a les famílies.

Polítiques socials, formatives i d'ocupació per als joves

El futur del nostre país pateix un atur del 40% i no rep prou suport

Un dret reconegut

La Constitució espanyola i l'Estatut de Catalunya reconeixen el dret universal a l'educació. L'Estratègia de Lisboa defensa la inclusió i la cohesió social proposant polítiques per tal que la taxa d'escolarització en educació infantil es situï al 45% als 2 anys i al 99% als 3 anys, la taxa d'abandonament escolar sigui inferior al 10% i el 40% dels joves tinguin estudis superiors. Es tracta de condicions necessàries per trencar amb el cicle de transmissió intergeneracional de la pobresa.

La realitat al nostre país

Les dades a Catalunya en relació als joves son molt preocupants: la taxa d'atur juvenil (població d'entre 16 i 24 anys) és del 40%, un 47,8% dels joves estan sobre-qualificats (ocupen llocs de treball de qualificació inferior als seus estudis), la taxa d'abandonament escolar després de l'ensenyança obligatòria és del 32%, el 40% de població d'entre 20 i 24 anys no disposa de la titulació corresponent a la segona etapa d'educació secundària (a Europa el 21,5%), el percentatge de joves que han assolit com a màxim la primera etapa d'educació secundària és del 31,9%, la taxa de formació permanent és només d'un 8'9% de la població (a Europa un 9,5%).

Propostes de futur

1. **El Pla d'Inclusió de Catalunya fixa com a eix estratègic garantir la inclusió activa** de totes les persones al mercat laboral en condicions d'igualtat. Demanem –especialment per als joves– recursos, capacitat d'innovació i concreció d'objectius operatius anuals que ens permetin assolir aquest objectiu.

2. **Establir instruments i programes per conèixer les situacions de risc dels infants i joves** per tal de promoure actuacions inclusives específiques que facilitin l'èxit escolar i amb la participació de les famílies i del seu entorn.

3. **Impulsar noves alternatives per l'ocupació juvenil**, crear noves modalitats de contractació que permetin fomentar les primeres experiències al món laboral: contractes pràctiques, aplicació del model alemany per als joves, programes de formació i treball...

4. **Innovar oferint currículums formatius alternatius** que permetin als joves arribar a finalitzar els seus estudis, potenciant projectes pilots fonamentats en l'experiència vital dels joves i amb itineraris personalitzats.

5. **Conscienciar les empreses per tenir una actitud oberta i de suport** als joves que es troben en situacions de risc d'exclusió social per tal que els ofereixin alternatives innovadores per a l'ocupació.

Participació del tercer sector en l'àmbit de l'execució penal

Més enllà de la prestació de serveis, cap a una societat relacional

Més enllà de la prestació de serveis, cap a una societat relacional

L'àmbit de l'execució penal és, malauradament, un dels àmbits on es fa més complexa la **sensibilització** i la **implicació de la comunitat**.

Per raons múltiples, algunes d'elles podríem dir vinculades al desconeixement, s'evidencia que el tancament de les presons va més enllà dels seus murs.

Malgrat els esforços realitzats, és evident que queda un llarg camí per recórrer i que la intervenció de les entitats d'iniciativa social, com a representants de la societat civil organitzada, contribueix a facilitar aquesta **necessària obertura**, afavorint la participació i generant ponts de diàleg.

Entenem, però, que aquesta intervenció ha de poder comptar amb el recolzament i el suport dels diversos estaments que intervenen, des de la confiança i la transparència.

Avançar cap a un model de corresponsabilitat

En aquest sentit, creiem que hem d'avançar cap a **un model on la corresponsabilitat sigui més que una promesa i esdevingui una dinàmica relacional real**, que alhora es tradueixi en la nostra intervenció més enllà de l'execució de programes, i que ens permeti formar part, com a experts, del disseny de les polítiques socials relatives a aquest àmbit.

El model de **concertació dels diversos serveis i programes** és un tema clau per poder portar a terme aquesta participació amb transparència, però també amb garantia de continuïtat per tal de poder oferir la qualitat desitjable en les nostres accions.

Propostes de futur

1. Hem de fer un esforç per definir de manera conjunta quin ha de ser el model de relació amb les diverses entitats que col·laboren en l'àmbit de l'execució penal. Per assolir aquest objectiu es fa necessari un **diàleg obert al voltant de les modalitats de contractació de serveis**, per tal de trobar les diverses fórmules contractuals i de gestió que ens permetran avançar en la millora dels serveis.

2. Es necessària la **concreció d'un pressupost adequat** i, per tal d'assolir-lo, hem de definir les necessitats i quantificar-les. Això implica, d'una banda, el **desplegament de la cartera de serveis**; i, d'una altra, la **quantificació explícita dels mòduls econòmics i els estàndards en relació als costos reals**, en funció de la plantilla de professionals necessària i segons les categories i la formació requerida.

Més mesures penals alternatives

Les polítiques d'alta seguretat han generat una gran paradoxa social: la taxa d'encarcerament és més alta que la de criminalitat

Les dades

Al nostre país **tenim la taxa de criminalitat més baixa de la UE**: 47,6 per cada 100.000 habitants, en front als 70,4 per cada 100.000 habitants de mitjana europea. En canvi, **la nostra taxa d'encarcerament és la més alta** d'Europa: 164 de cada 100.000 habitants, en front als 63 de cada 100.000 habitants de mitjana europea.

Cada vegada hi ha més gent a la presó amb condemnes més llargues, la qual cosa comporta un **augment del cost econòmic i social exponencial** que, per il·lustrar-ho gràficament, podríem dir que suposa que "paguem més, per tenir més delinqüència". A banda de resultar cars, els ingressos a presó i els períodes prolongats de privació de llibertat, sovint dificulten els processos de reinserció i augmenten el risc d'exclusió social, amb la qual cosa realment les probabilitats de recaiguda i reincidència.

Les **mesures penals alternatives**, en canvi, faciliten la reinserció i poden convertir-se en veritables polítiques de seguretat, ja que impliquen menys ingressos penitenciaris i, per tant, menys generació de dinàmiques personals alimentades per la rancúnia i l'exclusió social.

A Catalunya, l'aplicació de mesures penals alternatives ha crescut força en aquests darrers anys, però aquest augment no ha anat acompanyat d'una reducció en el nombre d'interns en els centres penitenciaris. En aquest moment, el 78% d'homes reclusos i el 90% de dones recluses són a la presó per **delictes no greus**, principalment tràfic de drogues i robatoris realitzats en contextos d'exclusió social i desigualtat d'oportunitats.

Propostes de futur

1. **Transvasar de la presó als programes de mesures penals alternatives els reclusos i recluses per delictes no greus a partir del 50% del compliment de condemna.**
2. **Revisar el Codi Penal en un sentit que permeti reduir els efectes perniciosos de la "paradoxa social de les polítiques d'alta seguretat".**

Mediació intercultural als centres penitenciaris catalans

Una eina innovadora, eficient i pràctica per fomentar la convivència intercultural i promoure la reinserció social

Les dades

Dels més de 10.000 interns i internes que hi ha actualment a les presons catalanes, entre el 45 i el 55% són d'origen estranger. En el cas de la població reclusa jove (menors de 23 anys), el percentatge supera el 65%.

En el Reglament d'Organització i Funcionament dels Serveis d'Execució Penal de Catalunya s'estableix *el desenvolupament de programes de difusió cultural i mediació intercultural*. [Article 2d) del Títol I "De la intervenció penitenciària i dels centres penitenciaris" del DECRET 329/2006, de 5 de setembre, pel qual s'aprova el Reglament d'Organització i Funcionament dels Serveis d'Execució Penal de Catalunya].

L'article 69.2 de la Llei Orgànica General Penitenciària, disposa que es podrà sol·licitar la col·laboració i participació dels ciutadans i d'institucions o associacions ocupades en la resocialització dels reclusos amb la finalitat d'obtenir la recuperació social dels interns. En coordinació amb la Secretaria de Serveis Penitenciaris Rehabilitació i Justícia Juvenil, la figura del **mediador intercultural** s'ha introduït en alguns centres penitenciaris catalans. Malgrat que el percentatge d'interns/es estrangers/es i el nombre de nacionalitats a les presons catalanes augmenta cada any, el programa no es desenvolupa a tots els centres.

Molt més que traductors

La tasca dels mediadors interculturals que desenvolupen el programa de mediació a les presons va més enllà de la interpretació lingüística o lingüístico-cultural (del català, el castellà, el francès, l'àrab i l'anglès). Han de comptar amb uns coneixements avançats de dret penal i del reglament penitenciari, ja que el ventall d'accions que duen a terme és força ampli: assessorament legal, assessorament penal, reconstrucció dels vincles familiars, treball coordinat amb cossos consulars, assessorament a altres professionals del centre, mediació en situacions de conflicte, coordinació amb els professionals de tractament, traducció de normatives i circulars, tallers de grup per fomentar la convivència intercultural, activitats socioeducatives i de reflexió, atenció psicològica... Es tracta d'una tasca complexa que es realitza majoritàriament a l'interior dels centres penitenciaris, però que també inclou accions en el medi obert.

Propostes de futur

1. **Presència de mediadors interculturals a tots els centres penitenciaris catalans**, per tal de donar resposta a la realitat social existent i assegurar els mateixos drets a tots els interns/es de Catalunya.
2. **Consolidació de la figura del mediador intercultural en l'àmbit penitenciari**, com en d'altres –escolar, sanitari– en els quals es procura la presència de mediadors interculturals de manera estable.
3. **Existència d'un model de referència en la mediació intercultural**, que defineixi i unifiqui el rol del mediador intercultural en l'àmbit penitenciari, per tal de poder desenvolupar el programa de mediació en igualtat de condicions a tots els centres.

Programes extra-penitenciaris

Una reinserció social efectiva i eficaç

Introducció

Davant del complex i sensible context del nostre sistema penitenciari, les entitats que treballen amb els col·lectius que provenen del medi de l'execució penal han de poder seguir oferint **models d'intervenció alternatius** als que es limiten als complimentes íntegres de les condemnes en el marc intra-penitenciari.

Aquestes entitats compten amb un important bagatge professional, atenen el perfil i la realitat del pres, analitzen les qüestions que obstaculitzen els processos d'inserció i estableixen línies, metodologies i eines de treball des dels dispositius d'actuació fora del medi intra-penitenciari que contribueixen a assolir un **procés de rehabilitació i reinserció efectiu i eficaç**. Per tot això, és important aconseguir el reconeixement explícit, dins les polítiques penitenciàries, de la contribució d'aquests programes, amb la conseqüent potenciació d'aquesta opció com a mitjà per al compliment de penes i com a eina eficaç per la rehabilitació i reinserció.

Marc diferenciador

Des dels recursos extra-penitenciaris s'amplia la xarxa social de cada persona de manera progressiva i natural, en espais on es poden **crear relacions socials diferents** a les anteriors. Des dels programes extra-penitenciaris s'ofereix atenció personalitzada i seguiment individualitzat. S'estudien les necessitats, els objectius són consensuats amb l'usuari i hi ha un seguiment i una avaluació continuus.

Un dels eixos per a la inserció social és el laboral. Des dels recursos externs al medi penitenciari es té **més capacitat d'accedir a tota la xarxa** existent d'entitats formatives, programes d'integració laboral i món de l'empresa en general.

També és fonamental la tasca dels diferents serveis a nivell socioeducatiu, especialment en les dinàmiques de la vida quotidiana. Restar fora de la presó unes hores al dia –o dies seguits, o una etapa sencera de la condemna—suposa un espai de tranquil·litat pel subjecte i afavoreix el poder repensar la pròpia situació, en un **context de seguretat, estabilitat i afectivitat**. És una forma de normalització de la rutina diària.

Per facilitar la reinserció és també molt important el treball paral·lel amb la família. Sovint és necessari orientar i assessorar els familiars per tal de que puguin **acompanyar** al subjecte, atesa la durada del seu procés terapèutic. L'abordatge des dels equips multidisciplinars és l'eix establert com a dinàmica de treball dels nostres recursos (reunions, espais de supervisió, formació interna, coordinació ...), i la formació continuada és part de les estratègies de qualitat de les entitats.

Propostes de futur

1. **Participació de les entitats del Tercer Sector Social de Catalunya en el disseny de les polítiques socials** en l'àmbit de l'execució penal.
2. **Dotació pressupostària dels programes extrapenitenciaris** i planificació del creixement d'aquest sector.
3. **Difusió als diferents centres penitenciaris** (tant a directors i sots-directors, com als membres de les Juntes de Tractament) dels programes extra-penitenciaris, i consolidació d'aquest tipus de complimentes.
4. **Generació d'alguna instrucció o ordre des del Departament de Justícia** que desenvolupi i reguli aquest tipus de complimentes a partir, per exemple, d'un contracte específic per centres educatius especials o comunitats terapèutiques.